

**Tilaisuus:** 5th CEN meeting

**Paikka:** EFSA HQ, Parma, Italia

**Aika:** 14.–15.5.2019

**Osallistuja:** Perttu Saralampi Ruokavirasto/ELLI/ELÄIN

**Lisätietoja:** [www.efsa.europa.eu](http://www.efsa.europa.eu)

EFSan AFCWG-ryhmästä (Advisory Forum Communications Working Group) CENiksi (Communications Expert Network) nimensä toissa vuonna muuttanut viestinnän asiantuntijaryhmä piti viidennen kokouksensa Parmassa, Italiassa maaliskuun puolivälissä.

### Alkusoitto

EFSan viestintäjohtaja **Barbara Gallani** toivoitti tilaisuuteen saapuneet 18 jäsenmaiden virastojen edustajaa tervetullelleeksi, kokouksen agendan sekä seuraajajäsenet, **Nikola Savovskin** Pohjois-Makedoniasta ja **Eva Van Beekin** Sveitsistä ja paikalla olleen EFSan henkilöstön sekä kokouksen agendan.

EFSan eurooppalaisen yhteistyön tiiminvetäjä **Gisèle Gizzi** esitteli 10 vuotta täyttävän Advisory Forumin avaintoimintoista ja pääkeskusteluaiheista viime vuodelta, mukaan lukien tieteelliset erot ja EU:n riskinarvionti agendan arvioinnit sekä EFSan yhteistyöhankkeet Itävallan, Slovenian ja Bulgarian kanssa. Gallani painotti, kuinka tärkeää on edistää jäsenvaltioiden ja EFSan yhteistyötä huomioiden aiemmat tieteelliset eroavuudet.

EFSan CEN-koordinaattori ja sosiaalitieteiden tiiminvetäjä **Anthony Smith** briifasi tämän vuoden työsuunnitelmasta ja esitti tärkeimmät tavoitteet: 1) yhteistyön ja valmiuden vahvistaminen, 2) parhaimpien käytäntöjen jakaminen ja riskiviestinnän kapasiteetin lisääminen ja 3) sosiaalitieteiden huomioiminen riskiviestinnässä.

### EFSan eurovaalikampanja

**Rory Harrington**, EFSan sosiaalisen median, multimedian ja kampanjojen tiimi johtaja, esitteli huhtitoukokuussa somessa ja netissa lanseerattavaa #EUAndMyFood-kampanjaa. Siinä korostetaan EU:n ja sen elintarviketurvallisuusjärjestelmän vaikutusta jokaisen eurooppalaisen arjessa ja kannustetaan käyttämään äänioikeuttaan Euroopan parlamenttivaaleissa 23.–26.5.2019. Kampanja pyrkii tavoittamaan 33 prosenttia EU-kansalaisista.

Anthony Smith esitteli kampanjan kolmitasoisen sisältösuunnitelman: 1) emotionaalisen videon, 2) EU:n elintarviketurvallisuusjärjestelmän merkityksen, 3) keskittymisen alueellisiin kysymyksiin ja kansallisiin painopisteisiin. Kampanjan sisältö jakautuu kolmeen pilariin: 1) turvalliseen ja ravitsevaan ruokaan perheille ja yhteisöille, 2) eläinten elämänlaadun parantamiseen ja 3) kestävään ympäristöön luonnolle ja maatalouden tarpeille. Kampanjaa varten tehdään landing page nettisivuille, geneerinen, emotionaalinen video sekä pilareihin liittyvät animaatiovideot. Landing page käännetään jäsenvaltioiden kielille ja tekstitykset lisätään videoihin mukaan.

### Koordinointia elintarvikelainsäädännön uudistuksen viestintään

EFSan viestintäpäällikkö **James Ramsay** briiffasi CENin jäseniä uudistuksista, jotka liittyvät Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 178 elintarvikelainsäädännön yleisistä periaatteista ja vaatimuksista ja elintarvikkeiden turvallisuuden liittyvistä menettelyistä.

178 uudistusriskin perusteella luodaan viestintäyhteistyö kolmeen pilariin: 1) hallinto, 2) kestävyys, 3) riskiviestintä. Uudistukseen liittyvä riskiviestintä keskitetään kolmeen pilariin: 1) hallintoon, 2) kestävyteen ja riskiviestintään.

Kroatia tiedusteli EFSA:n kantaa ja ratkaisuehdotuksia väärennetyihin uutisiin (*fake news*). James jakoi huolen ja toivoi löytyvän tasapainon väriin uutisten saaman huomion ja niiden paljastamisen välillä. EFSA:n mediasuhteiden tiiminvetäjä **Flavio Fergnani** totesi, että väärennetyjen uutisten taklaamiseksi olisi tilausta teknologialle kehitykselle. Kypros tiedusteli, mahtaako komissio tarjota ohjeistusta riskiviestinnälle yleisöjä varten sekä riskinarvioijien ja riskinhallitsijoiden välille. James aikoo selvittää asiaa komissiolta.

Johtopäätökset: EFSA esittää komission edustajalle kontribuointikutsun osallistua keskusteluun 178 asetuksen uudistuksesta ja sen riskiviestintäsuunnitelmasta. Näitä on tarkoitus käsitellä seuraavassa CENin kokouksessa, joka järjestetään Berliinissä lokakuussa. Lisäksi EFSA jakaa konsolidoidun version ehdotuksesta yleisen elintarvikelainsäädännön muuttamiseksi.

### EFSA:n mediaviestinnästä

Mediasuhteiden tiiminvetäjä Flavio Fergnani esitteli tiiminjäsenensä ja briifasi viime vuoden saavutuksista: Tiedotusvälineiden yhteydenottoja tuli keskimäärin viisi päivässä ja haastatteluja varten pyrittiin rakentamaan uutta narratiivia. Lisäksi muutamissa kansallisissa aiheisissa ilmeni haasteita EFSA:n ja jäsenvaltioiden medioiden välillä. Fergnani esitteli myös neljä pilaria, jotka ohjaavat EFSA:n mediasuhteiden: 1) maineenhallinta, 2) lukijapeiton laajentaminen (TV, radio, yliopistojournalit), 3) menetelmien kehittäminen väärän informaation kumoamiseksi ja 4) mediakoulutuksen järjestäminen henkilöstölle.

Tiedottaja **Edward Bray** esitteli keissinä EFSA:n johtajan Bernhard Urlin haastattelun Itävaltalaisessa aikakauslehdessä. Virinneen keskustelun ja toiveiden jälkeen Fergnani totesi, että EFSA aikoo olla proaktiivisempi mediasuhteissaan ja vahvistaa EFSA:n ja jäsenvaltioiden yhteistyötä viestinnässä ja aiheiden jakamisessa. Yleisen mielipiteen ymmärtämiseen ja huomioimiseen EFSA:n viestintästrategiassa seuraava Eurobarometri tarjonnee Fergnanin mukaan tietoa näkemyksistä. Fergnani muistutti myös, kuinka tärkeää on edistää EFSA:n ja jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä ja luoda suhteita kansallisiin tiedotusvälineisiin sekä jäsenvaltioiden mediatoimistoihin.

Johtopäätökset: EFSA ja jäsenvaltiot parantavat tiedotusvälineisiin ja mediayhteydenottoihin liittyvää tietojen jakamista.

### Jäsenvaltioiden keissejä

**Sara Mikrut** kertoi meikäläisittäin tutulta kuulostava virastofuusiosta, jossa elintarviketurvallisuuden keskittynyt Kroatian elintarviketurvasto yhdistyi Kroatian maatalousviraston kanssa. Mikrut esitteli myös heidän virastonsa kampanjan, jossa pyrittiin lisäämään ihmisten ymmärrystä elintarvikemerkinnoista (mm. parasta ennen) sekä vähentää ruokahävikkiä. Vain 10 % kroatialaisista lukee elintarvikemerkinnoja ja monet sekoittavat käytössä olevien merkintöjen ”käytettävä ennen” ja ”parasta ennen” merkityksen. Ongelman ratkaisemiseksi muun muassa pakkausmerkintöjä ollaan muuttamassa. TV-mainosspotit, joissa esiintyi maan yksi tunnetuimmista näyttelijöistä, osoittautuivat toimiviksi.

**Erika Orszagh** esitteli riskiviestinnän käytäntöjä Unkarissa sekä vuonna 2012 perustetun kansallisen elintarviketurvallisuusviraston (NEBIH) viestintää ja tavoitteita. Viraston tunnettuuden ja elintarviketietouden lisäämiseksi NEBIH on käynnistänyt useita ohjelmia, joiden tarkoituksena on tiedottaa kuluttajille viraston toiminnasta. Tuloksia mitataan kuluttajakyselyillä kahdesti vuodessa. Keskustelua virisi myös RASFF -järjestelmästä, viestinnän ulostuloista ja roolista mediassa.

**Suzan Fiack** esitteli Saksan riskinarviontivirasto BfR:n viimeaikaisia toimintoja, etenkin helmikuussa Berliinissä pidettyä epävarmuuskonferenssia. Fiack briifasi myös ravintolisien etujen ja terveysriskien viestinnästä kansainvälisillä Grüne Woche- elintarvikemessuilla. BfR:llä on myös kahdesti vuodessa toteutettava kuluttajakysely, jossa kartoitetaan kansalaisten riskikäsitteitä. Kyselyiden pohjalta on huomattu, kuinka mikrobilääkeresistenssi ja mikromuovit ovat nousseet Saksassa framille. Parkaikkaa BfR toteuttaa kyselyä mikromuoveihin liittyen. Barbara Gallani puffasi BfR:n kuluttajakyselyä, josta oli hyötyä EFSA:n 2019 Eurobarometrin suunnittelussa. Gallani oli myös samaa mieltä Fiackin kanssa, että mikromuovit ovat kuuma aihe tällä hetkellä ja niistä arvitaan enemmän tutkimusta. Gallani myös tiedusteli jäsenmaiden kantoja ja ehdotti aiheen työstämiseen mm. Q&A:ta mikromuovien riskinarvioinnista, *fact sheet*tejä ja tieteellistä keskustelutilaisuutta aiheesta lokakuulle.

**Danny Liu**, EFSA:n multimediaharjoittelija, esitteli EFSA:n nettisivuilla olevan DVR-haun (*Dietary Reference Value*), so. interaktiivinen työkalu, jolla pystyy kätevästi etsimään ravintoaineiden ruokavalion viitearvoa. Työkalu on osoittautunut suosituksi ja hyödylliseksi: julkaisemisensa jälkeen sitä käytti ensimmäisen puolen vuoden aikana 10 000 käyttäjää. Työkalu on saanut hyvin myös huomiota ja palstatilaa somessa ja mediassa.

Johtopäätökset: EFSA ja jäsenvaltiot luovat alustan tietojen jakamiseen mikromuoveihin liittyvästä työstä.

## COMRISK-hanke

**Gunnar Anderson**, Ruotsin SVA:sta, piti puhelimitse esittelyn kansainvälisestä COMRISK-hankkeesta, jossa pyritään vahvistamaan riskinarvioijien ja päättäjien välistä viestintää. Kyseessä Eviran (nyk. Ruokavirasto), SVA:n, BfR:n ja Hollannin Wageningenin yliopiston yhteistyönä toteutettava hanke, jonka tavoitteena on parantaa viestintätuloksia elintarvikkeiden riskinarvioinnin alalta, mikä mahdollistaisi tehokkaampaa päätöksentekoa. Hankkeen etuna on ollut virastojen yhteistyön ja tiedonvaihdon edistäminen, toiseksi, koska kyseessä pilottitutkimus, tavoitteena on käynnistää uutta tutkimustoimintaa ja kyselyjä, kolmanneksi riskinarvioijien ja riskienhallinnan parempi yhteisymmärrys voi parantaa riskianalyysin toimivuutta.

## EFSA:n viestintähankkeista

James Ramsay esitteli EFSA:n viestintäkalenteria ja briiffasi viestinnän suunnitelmista. Yhteisymmärryksessä CENin jäsenten kanssa identifiointiin seuraavat kuumat aiheet, jotka kaipaavat viestintää: etoksikiini, raportti bisfenoli A:sta, Xylella fastidiosan uusi riskinarviointi, vuosittainen raportti elintarvikkeiden torjunta-ainejäämistä, toinen PFAS-lausunto ja mahdollisesti fosfaatit.

Lumpy Skin Disease -raportin osalta Ramsay sanoi, että se julkaistaan pian. Mitä tulee lausuntoon, joka koskee "imeväisille tarkoitettua täydentävää ruokinnan aloittamisajankohdasta", ei ole olemassa mitään määriteltyä ikää, jolloin äidinmaidonkorvike olisi optimaalisinta lisätä lapsen ruokavalioon. Sen sijaan voidaan antaa suosituksia ravitsemuksellisista tekijöistä, joita tarvitaan eri ikävaiheissa. Tästä on tarkoitus tehdä uutisartikkeli.

Bisfenoli A on myös arkaluonteinen kysymys useissa maissa (mm. Ranska, Sveitsi), ja sitä koskeva viimeisin julkaisu on siirretty kesään 2019. Ramsay korosti vuosikertomuksen tärkeyttä elintarvikkeiden torjunta-

aineista elintarvikkeissa, koska se aina herättää huomiota tiedotusvälineissä (esim. Ranskassa). Tämä tunnistettiin kuumaksi aiheeksi.

Saksa ja Ranska korostivat, että on etoksiinistä viestimisen tärkeyttä. Edellisen mukaan olisi erittäin hyödyllistä saada ohjeita elintarvikkeiden ja rehujen TTC-viestinnästä. Ramsayn mukana titaanidioksidi on ollut tärkeä kysymys, mutta EFei ole paljon tietoa EFSA:n seurantatoimista sen viimeiseen lausuntoon. EFSA voi jakaa tietoja CENin jäsenten kanssa, koska se on edelleen tutkalla. CENin jäsenet pitävät yhteyttä vaihtamaan tietoja, mutta uusia aiheen riskinarviointeja ei tehdä.

Gallani ehdotti, että CENin jäsenten suunnitelmat koordinoitaisiin mahdollisia yhteisiä toimia varten. Smith esitteli EFSA:n ja CENin jäsenten välisen vuorovaikutuskehityksen luonnoksen kuuma-aiheisiin telekonferensseihin liittyen. Viime vuodesta lähtien on järjestetty kahdeksan kuumen aiheen telekonferenssia. Saksan Fiack kiitteli EFSAa telekonferenssien järjestämisestä ja kysyi, voisivatko tutkijat osallistua niihin. Gallanin mukaan EFSA:n viestinnän ei ole tarkoitus vaikuttaa sen tieteelliseen tuotantoon. Kuumien aiheiden puheluissa on tarkoitus ennakoita mahdollisia heräviä kysymyksiä, keskusteella mediareaktioista ja jakaa Q&A -sisältöjä ja auttaa hallinnoimaan tieteellisiä tuloksia. Tutkijoiden osallistuminen on tervetullut, kunhan se ei muuta EFSA:n tieteellisen lausunnon tulosta. Gallanin mukaan kuumien aiheiden puhelut ovat virstanpylväs, joka auttaa pitämään ryhmän sidoksissa ja keskustelemaan tärkeistä asioista.

Johtopäätökset: EFSA ja jäsenvaltiot jakavat viestintäsuunnitelmia ja -aineistoa ennen Maailman elintarviketurvallisuuspäivää 7. kesäkuuta 2019. EFSA jakaa myös päivitetyn kalenterin kuumien aiheiden telekonferenssien aiheista sekä avaa CENiläisille kommentoitavaksi tähän liittyvän yhteistoimintakehityksen.

### **Päivitys sosiaalitieteisiin**

Toisen kokouspäivän alkuun Anthony Smith esitteli EFSA:n sosiaalitieteiden etenemissuunnitelman vuosille 2019–2021. Suunnitelmassa korostetaan tutkimuksen ja neuvonnan kahta pilaria: Sosiaalitieteiden tutkimusta käytetään riskiviestinnän apuna ja tavoitteena on ymmärtää paremmin yhteiskuntaa. Tutkimustoiminnassa luvassa on Eurobarometri elintarvikkeiden riskeistä. EFSA:n mainebarometrissa on tarkoitus käyttää innovatiivisia menetelmiä, kuten diskurssianalyysejä. Neuvontatoiminnassa edessä on tarkistuslista uusien mandaattien herkkyyden arvioimiseksi. Nämä pilarit perustuvat yhteiskuntatieteelliseen asiantuntemukseen, jossa on mukana korkeakoulujen ja kansainvälisen yhteiskuntatieteellisen yhteisryhmän asiantuntijoita. Yhteistyötä on lisätty myös kumppanivirastoihin, ECDC:hen ja ECHAan. Lisäksi on tarkoitus kehittää opiskelijaverkostoja kirjallisuus- ja artikkeliarviointeja varten. mahdollista rakentaa kirjallisuusarviointeihin.

**Luca Schombert** esitteli tämän vuoden Eurobarometria elintarvikkeiden välitteistä riskeistä, sen tavoitteista ja yhteistyöstä jäsenmaiden kanssa kyselyn toteuttamisessa. Fokuksessa on kansalaisten tietoisuus elintarviketurvallisuudesta ja kuinka he hankkivat tietoa ja käsitykset EU:n järjestelmästä. Tutkimus käynnistyy huhtikuussa ja alustavia tuloksia on saatavilla Maailman elintarviketurvallisuuspäivänä, 7.6. ja lopulliset tulokset saadaan kesän loppuun mennessä.

Toiminnot: EFSA jakaa tietoja meneillään olevasta, mehiläisten terveyteen liittyvästä Must-B -hankkeesta sekä jakaa linkin kysymysten rekisteröintiin (so. jossa kaikki toimeksiannot julkaistaan): <http://registerofquestions.efsa.europa.eu>.

### **Riskiviestinnän käsikirjan uudistaminen**

Anthony Smith esitteli EFSA:n riskiviestinnän käsikirjan, joka julkaistiin 2012 ja johon tehtiin päivitys 2017 uusilla tapaustutkimuksilla akryyliamidista, kofeiinista ja epävarmuuden sietämisestä. Käsikirjaa vaatii uudistamista, koska muoto ja sisältö ovat vanhentuneita. Tavoitteena on luoda paras käytäntö

tiedoviestinnän sarjassa, jossa olisi checklistit viestijöille riskiviestinnästä, kriisiviestinnästä ja epävarmuusviestinnästä. Graafikko **Matilde Garcia Gomez** kertoi uudistustarpeesta visualistin näkökulmasta. Hyvää vanhassa käsikirjassa oli värikoodaus, negatiivista mm. visualisointien puute ja tekstipainotteisuus. CENin jäseniä pyydettiin ryhmissä käymään läpi käsikirjan kahta osaa: käyttöopasta ja tapaustutkimusta, ja miten käsikirjaa tulisi uudistaa.

Ryhmiä palautteessa korostuivat toiveet A5-muovodsta, erillisestä osasta tapaustutkimuksille, kuten glyfosaatille, infograafien ja kuvien lisääminen sekä tekstimassan supistaminen, tapausesimerkkien karsiminen sekä oma osuutta virheistä oppimille sekä täydentävää osiota verkkoon esim. tapaustutkimuksista.

Toimet: CEN-jäsenet, jotka haluavat osallistua riskiviestinnän käsikirjan uudistamiseen, voivat esittää kiinnostuksena. EFSA kirjoittaa talteen riskiviestinnän tärkeitä käsikirjoja käsittelevien työryhmien muistiinpanot.

### **Tiedeihe: Kemialliset sekoitukset**

EFSA:n vanhempi tutkija **Georges Kass** briiffasi uuden ohjeasiakirjan merkityksestä usealle kemikaalille altistumisessa. Elintarvikkeiden ja rehujen kemikaalien turvallisuutta on arvioitu yksittäisten kemikaalien altistumisen perusteella, mutta nyt, kun se on tarpeen, voimme arvioida kemikaalien sekoitusten aiheuttamaa riskiä. Aiheeseen liittyvä ohjeistus julkaistaan maaliskuun lopussa. Kass kertoi, että on otettava huomioon seoksen tyyppi: yksinkertainen tai monimutkainen. On myös tärkeää ymmärtää, mitä tapahtuu, kun kemikaaleja on enemmän kuin yksi. Yleisesti voidaan soveltaa yhteistä toimintatapaa ja turvallisuusarviointi voi olla annoksen lisäysmalli. Voi olla myös synergismi tai antagonismi. Ensimmäisessä tapauksessa kemikaalien lisääminen yhdessä johtaa korkeampaan tasoon kuin toisessa tapauksessa, kun taas toisessa tapauksessa niiden lisääminen on pienempi kuin summa.

### **Muut asiat**

Barbara Gallani kiiti osanottajia hedelmällisestä keskustelusta, EFSA:n henkilöstöä tilaisuuden järjestelyistä ja kontribuutiosta ja muistutti kaikkia siitä, että seuraava CEN meeting järjestetään Berliinissä 21.–22.10. Suzan Fiack vahvisti, että järjestelyt käynnistyvät piakkoin yhteistyössä EFSA:n kanssa ja vihjaisi, että keskusteluaiheisiin lisätään sessio sosiaalitieteistä.